

שם העבודה : גורמים מנבאים פגיעות מינית בקרב אנשים עם פיגור שכלי המתגוררים

במעונות פנימיה

שנה : 2006

מס' קטלוגי : 521

שם המגיש : ארגמן רונית

עבודת גמר לתואר מוסמך, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת תל אביב

תקציר המחקר

על-פי הספרות המחקרית, אנשים עם נכות התפתחותית בכלל ופיגור שכלי בפרט מצויים בסיכון גבוה יותר לפגיעה מינית לעומת אנשים ללא נכות. במחקר חלוצי זה, שנערך בארץ בשני מעונות פנימיה המטפלים באנשים עם פיגור שכלי, נבדקה תופעת הפגיעה המינית כפי שדווחה על-ידי הנפגעים עצמם. מטרת המחקר הייתה לנסות לאתר גורמים שונים היכולים לעזור בניבוי פגיעות מינית.

חדשנותו של מחקר זה היא:

- א. בהיותו מחקר אקספלורטיבי ראשוני מסוגו בארץ.
- ב. בניסיון לבדוק קשר בין משתנים המופיעים בספרות כגורמי סיכון ופגיעה מינית.
- ג. בהוספת משתנים נוספים, אשר לא הופיעו כגורמי סיכון בספרות, אולם עולים בעבודה הקלינית, ובדיקת השפעתם על הפגיעות המינית.

המחקר ניסה לבדוק קשר בין משתנים של מודעות מינית (ידע מיני, התנהגות מינית, עניין מיני ועמדה לגבי מגעים מיניים), רמת תמיכה משפחתית וחברתית ותחושת בדידות, אסרטיביות מינית ותלות בעזרה במשימות טיפול עצמי כגורמי ניבוי לפגיעות מינית של אנשים עם פיגור שכלי. הונח גם כי הפגיעות המינית תהיה מושפעת משילוב של משתנים.

על-אף הקשיים הטמונים בראיון אנשים עם פיגור שכלי, נעשה במחקר זה שימוש בראיון אישי מובנה, מתוך הנחה כי ניתן להפיק מהמידע הסובייקטיבי הבנה מעמיקה יותר של תופעת הפגיעה המינית של אנשים עם פיגור שכלי.

איסוף הנתונים נעשה באמצעות שימוש בשלושה שאלונים:

1. שאלון להערכת קשרים, הערכת תמיכה משפחתית וחברתית ותחושת בדידות.
2. שאלון לבדיקת מודעות ואסרטיביות מינית, המתבסס על שני שאלונים העוסקים בידע, אסרטיביות והתנסות מינית של אנשים עם נכויות התפתחותיות: SexKen - ID) (McCabe, 1992) ושאלון ידע והתנסות מינית (Ousley & Mesibow, 1991)

3. שאלון לבדיקת פגיעה מינית, המתבסס על שאלון להערכת פגיעה מינית בילדות שפותח ע"י J. Briere (1992).

כמו כן, הועברו שאלונים לצוות, שכללו משתני רקע אודות הנחקר ומשפחתו, הקשר עם המשפחה, דיווחים על פגיעות מיניות, תלות במשימות טיפול עצמי, והתנהגויות מיניות של הדיירים.

במסגרת המחקר רואיינו 103 בוגרים, המתגוררים בשני מעונות פנימיה, בגילאים 22 – 50 (M=32), מתוכם 58% גברים ו-42% נשים, ברמות תפקוד של פיגור שכלי קל עד בינוני-נמוך. מתוצאות המחקר עולה, כי אנשים עם פיגור שכלי המתגוררים במעונות פנימיה נמצאים בסיון גבוה לפגיעה מינית. 49.5% מהנחקרים דיווחו על 86 אירועי פגיעה שונים. 85% דיווחו על ריבוי פגיעות (יותר מאירוע אחד). ב- 90% מהמקרים התוקף היה גבר, ובד"כ תוקף יחיד (87%). מחצית מהתוקפים היו אחרים עם פיגור שכלי, רבע מהתוקפים היו זרים והשאר היו אחרים מוכרים מהמשפחה, מהצוות או מסביבת המגורים. מחצית מהפגיעות התרחשו במסגרות דיור חוץ-ביתי, ומחצית - בקהילה (בית, סביבת מגורים, מקום עבודה). סוג הפגיעה השכיח היה אינוס, ובשליש מהמקרים דווח גם על אלימות פיזית. ב-88% מהמקרים דווח באופן ברור על אי-הסכמה למגע המיני, אולם רק כמחצית הצליחו להביע התנגדות ורבליית ו/או פיזית. 71% מהנפגעים דיווחו על האירוע, בדרך-כלל לבני משפחה או לאנשי צוות.

ביחס להשערות המחקר נמצאו הקשרים הבאים:

- א. להתנהגות מינית יש קשר חיובי מובהק עם הפגיעות המינית, ככל שיש התנהגות מינית מרובה יותר - הסיכון לפגיעה גדול יותר.
- ב. להעדר עניין מיני, יש קשר חיובי גבולי עם הפגיעות המינית, ככל שמבוטא פחות עניין מיני – הסיכון לפגיעה גדול יותר.
- ג. להחלטה עצמית לגבי פעילות מינית יש קשר שלילי מובהק עם הפגיעות מינית. כלומר, הסיכוי להיפגע גבוה יותר בקרב אלה שאינם מחליטים בעצמם לגבי פעילות מינית.
- ד. לתחושת הבדידות קשר חיובי מובהק עם פגיעות מינית. ככל שתחושת הבדידות חזקה יותר - הסיכוי להיפגע מינית גבוה יותר.
- ה. בנייתח רגסיה לוגיסטית מרובה של שילוב ארבעת המדדים שצויינו, נמצאו כל המדדים כמנבאי פגיעות מובהקים. כמו כן נבדקה האפשרות, שמשתנים הקשורים למאפייני הנחקרים יכולים להיות משתנים מתערבים בקשר בין גורמי הסיכון הנבחנים והסיכוי להיפגע, אולם לא נמצא קשר מובהק.

נראה כי ממצאי המחקר תומכים בתיאוריות הטוענות, כי ישנם גורמי סיכון המגבירים את הפגיעות המינית של אנשים עם פיגור שכלי.

مؤسسة "شاليم"
لتطوير خدمات للشخص ذو
التخلف العقلي في السلطات المحلية

The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils

פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

המחקר שהתבצע הינו ראשוני והוא מפנה את תשומת הלב כלפי אוכלוסייה פגיעה שאינה זוכה לתשומת לב ראויה. המחקר מאפשר לנו להתחיל לבנות תמונה תיאורטית, אמפירית ויישומית בהתייחס לתופעה במדינת ישראל. השלכות ממצאי המחקר על עבודת השדה מדגישות את הצורך באיתור אנשים עם פיגור שכלי הנמצאים בסיכון גבוה לפגיעה מינית ובפיתוח תוכניות מניעה מקיפות, לצמצום תופעה זו. חשוב להמשיך להרחיב בעתיד את בסיסי הידע המדעיים והאמפיריים באמצעות בדיקה במעונות נוספים, במסגרות דיור חוץ-ביתי אחרות ובקהילה.